

Myndirnar eru endurgjafnar við loyvi úr: Shetland's living Landscape. D. Spence, og Orkney and Shetland. E. Linklater

ur av pili, stórryski og øðrum plantum. Aftanfyri á myndini sæst lendið rundan um vatnið, har seyður vanligar gongur.

Um seyður knappliga sleppur fram at slíkum plássum, gongur oyðingin skjótt fyri seg. Myndirnar 2 og 3 eru frá einum hólmi í Hamari vatninum norðan fyri Murraster. Fyrra myndin er tikin í 1958; ríkur runna- og urta-vækstur. Í 1972 slapp seyður út á hólmin, og mynd 3 visir støðuna í 1978.

Meðan kjarrið hóast alt hevur kunnað hildið sær á

fleiri støðum eina tíð, eftir at seyðurin kom, so meti eg, at jóansøku gøtubrúin er komin so at siga beinanvegin við teimum fyrstu innflytarunum. Eg valdi tí at aldursmáta fyrsta fundin av plantusáði av hesi plantu. Aldurin var 3410 ± 130 f.Kr. Hesin aldurin á fyrstu búseting er væl hægri, enn menn áður høvdu hildið. Frammanundan hevði ein kolevni-14 aldursmátning verið gjørd úr Hetlandi. Tað var ein byggoymsla, ið sýndi aldurin 1600 f.Kr. Henda aldursmætning sigur sjálvandi einki um fyrstu

búseting í oyggjunum, men vanliga var hildið, at oyggjarnar vórðu bygdar móti enda av steinöld.

Try á aftaná, at eg hevði lokið kanningar minar í Hetlandi, kannaði bretin G. Whittington eitt sermerkt garðslag nærhendis Lerwick. Hann fann, at aldurin á mótum beint undir steinsetingini var 3470 ± 50 f.Kr. Betri samsvar millum tvær kolevni-14 mátningar frá hesi tíð kann ein ikki vænta at fáa.

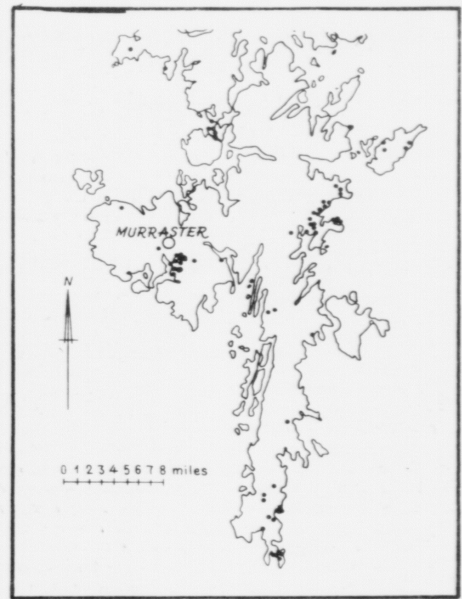
Hetland er sostatt vorðið bygt í tí tíðarskeiði, vit nevna steinöldin yngra (Neolithikum), sum vardi frá umleið 400 til umleið 1800 f.Kr., tá bronzueldin byrjar. Hvussu víða um, bygt hevur verið í Hetlandi í steinöld, sæst á mynd 4, ið sýnir toftir,

bretskir fornfrøðingar siga vera frá teirri tíðini.

Tá tað nú er vorðið greitt, at í Hetlandi hava fólk búið í meira enn 5000 ár, er nærliggjandi at spyrja, sum menn eisini ofta hava gjørt, um ikki fólk eisini munnu hava búið í Føroyum í frumöld. Hertil er bert at siga, at einki er funnið, sum bendir á steinaldar ella bronzualdar búseting her hjá okkum — hvørki fornfrøðiliga ella plantufrøðiliga. Fyrstu tekin um fólk (og seyð) í Føroyum eru frá 650 e.Kr. (Tjørnuvík og Mykines).

Hetta er kanska heldur ikki so lægið. Tað er so vorðið, at av skotska meginlandinum sæst væl yvir á Orkneyoyggjarnar (5,4 fjórðingar). Úr norðastu oyggj í Orkney, North Ronaldsay, til Fair Isle eru umleið 23 fjórðingar. Fair Isle er rættiliga høg (umleið 220 m) og sæst hon tí væl frá North Ronaldsey. Frá Fair Isle sæst eisini land í Hetlandi, nevniliga Fitful Head (20,5 fjórðingar), sum er umleið 300 m høgt. Hetta hevur heilt natúrliga ført við sær, at fólk hava fërkað seg norðureftir.

Men komin til Hetlands verður støðan ein onnur, tí tað eru umleið 170 fjórðingar úr Hetlandi til Akra-byrgi í Føroyum. Tað skal sum kunnugt siglast leingi úr Hetlandi, aðrenn Føroyar koma til sjóndar. Hetta hevur eftir øllum at døma steðgað víðari fólk-

Mynd 4

flyting tann vegin, og vit hava, sum nevnt, ikki funnið nøkur tekin til búseting í Føroyum fyrr enn umleið 650 e.Kr.

Ritgerðir

V. G. Childe: The earliest inhabitants. The Northern Isles. (F. T. Wainwright), London 1964.

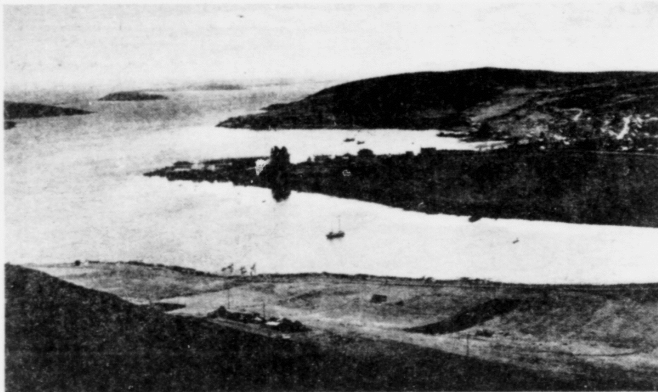
J. Jóhansen: Pollen diagrams from Shetland and Faroe Islands. New Phytologist, Oxford 1975.

J. Jóhansen: The introduc-

tion of Plantago lanceolata to the Shetland Islands. Danmarks geologiske Undersøgelse Årbog 1977. København 1978.

D. H. N. Spence: Shetland's living landscape. Sandwick 1979.

G. Whittington: A subpeat dyke on Shurton Hill, Mainland, Shetland. Proceedings of the Society of Antiquaries of Scotland 1979.

Scalloway in Hetlandi

Framhald av síðu 7

penisofring, d.v.s. kastraktion af manden, som betragtede det som en ære for den store gudinde. Senere nøjedes kvinderne med at ofre forhuden i stedet for, både for at rydde op i templerne og for at standse den altfor omfattende kastraktion af mændene, der jo heller ikke kom kvinderne til gode.

I de matriarkalske tider, da mændene endelig havde fået adgang til præsteskabet, var det øjensynlig disse kastrater, der blev udvalgt til at være medvøgere af templet, sammen med gudindens langkjolede præstinder, og selv den dag i dag går præsterne med kvindelig klæde- dragt, skønt det er mange århundreder siden gudindekulten ophørte. Således blev omskæring indført som en forbedring af kastraktionen.

Omskæringen er fra Moses' og Abrahams tid. Herodot skriver, at »Syrrerne i Palæstina (Jøderne) selv vedgår, at de har lært skikken af ægypterne«. Selv på Hero-

dots egen tid (ca. -484-424) var Ægypten, som han også selv fortæller, et kvindelands. Kvindeskønnen var helligt og dets symbol kunne ikke rumme andet end et velgørende og gavnligt indhold. Yonien selv er halvmåneformet, ligesom nymånen og i Indien betyder ordet »alter« — et helligt sted.

Arken er et kvindeligt symbol og myten om Noah er ikke en jødisk, men en sumerisk myte, der bygger på åbenlys kvindelig inspiration således som det findes i digtet Gilgamesh, hvorfra det også blev lånt.

Kildehenvisninger:
Madame Blavatsky: Den hemmelige lære.

Elizabeth Gould Davis: The first sex.

Jan Ehlers

Norðmenn gera stórt arbeiði fyri at selja tær mongu fiskavørurnar

Solan av norskum rækjum fær støðugt størri týðning fyri norska búskapin. Longu í ár hevur Noreg útflutt fyrri millum eina hálva og eina milliard krónur — bert í rækjum.

Tilsamans 650 skip í ymsum støddum fiskarækjur framvið norsku strondini, í Barentshavinum og við Grønland.

Ein partur av veiðuni verður víðgjørdur umborð á teimum størri rækjuskipunum, meðan tann stóri parturin verður isað-ur í kassar og avreiddur til norska virki, har rækjurnar verða pilkaðar.

Í blaðnum »Fine Food 83«, sum júst er útkomið og sum í hesum numm-arinum bert víðger fisk og matvøru úr fiski, eru rækj-

urnar eisini við.

Her verður nevnt, at talið á rækjuskipum í Noregi í dag er 650, og at tað eru umleið 200 eldri og nýggjari virki á landi, sum taka imóti rækjunum og víðgera tær víðari til marknaðin í Noregi og í útlandinum.

Í hesum blaðnum, sum norska útflutningsmiðstöðin gevur út, eru upplýsingar og vakrar myndir av fleiri av teimum fiskavørum, sum norðmenn í dag hava at bjóða kundum sínum um allan heim. Og tað er ikki litið.

Umframt rækjurnar eru laksur og sil, hummari, høguslökkur, fiskaflo, turrur fiskur, og mangt annað.

Blaðið »Fine Food 83«

gevr okkum føroyingum eina mynd av, hvussu nógv norðmenn í veruleikanum gera fyri at selja sínar fiskavørur — og samstundis sigur tað einum vanligum føroyingi, hvussu litið vit gera fyri at selja okkara vørur. Tað er einki dulmál, at hvat víðvikur marknaðarføring av fiskavørum, so liggja vit sum eftirbátar, so tað forslær.

Løgið, tí í Noregi telist fiskivinnan ikki sum tann størsta vinnan. Men hjá okkum — ja, her hava vit mest sum bara fiskivinnuna at lita á, tá talan er um útflutning.

So hetta blað og annars tað sum vit dagliga kunnu lesa um marknaðarføring í útlandskum blaðum, átti at fingið okkara fiskaseljarar at vakna.

jan

Heldur tú ikki

sosialin